

nov.)—3.º In pœnam tanti delicti per sententiam privari possunt beneficiis (can. 2. 5. 9. d. 28.); at ipso jure et factò beneficiis non privantur, multò minùs privilegio fori, aut Canonis, cùm id nullo jure sit expressum. Neque hic valeat extensio à minoristis ad Clericos in sacris: tum quia versamur in materia odiosa, in qua majoritas delicti non infert extensionem legis pœnalis; tum quia constitutus in sacro ordine, tantùm attentat, non verò reipsa assumit statum incompatibilem cum beneficio.

43. Q. III. *Quis possit cum conjugato dispensare ad beneficium?*

R. Solus Papa, cùm inferior jus commune relaxare non possit. Sic ex privilegio Papali quidam Clerici conjugati, præsertim Ordinum militarium, retinent pensiones Ecclesiasticas. At si monogamus mortua uxore, habitum et tonsuram reassumat, redditur capax ad obtinenda beneficia, quia sublata causa, tollitur effectus.

TITULUS IV.

DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS IN ECCLESIA, VEL PRÆBENDA. ^a

44. *Nota I.* In Clericis præter vitæ honestatem et continentiam, insuper requiri exactam officii sui exequutionem, quæ fit per residentiam in beneficio. *Residentia* est; assidua commoratio in loco beneficii causa officii Ecclesiastici personaliter præstandi: ita in re comm. Unde patet, ad residentiam duo præcipuè requiri:—1.º Incolatum assiduum, non physicè sed moraliter; nam qui aliquantisper tantùm absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt (*Trid. S. 23. c. 1. de ref.*)—2.º Personalem præstationem, seu impletionem servitii Ecclesiastici; nam residentia non debet esse purè materialis quoad corpus locatum; sed formalis, seu cum effectu, ut residens personaliter præstet servitium suæ Ecclesiæ, ad quæ obligatus est *c. 3. 4. h. t.*

Nota II. Quod residentia est duplex: *vera* per realem præsentiam; et *facta* per interpretationem juris, dum beneficiatus ex justa causa absens habetur pro præsentem in sua Ecclesia (*c. 43. et 45. h. t.*) Porrò necessitas residendi, vel est *absoluta*, dum Clericus sub gravi obligatione tenetur adesse, et personaliter Ecclesiæ deservire, ut in beneficiis curatis; vel *conditionata*, dum Clericus non aliter obligatur adesse, nisi sub conditione, si certos fructus lucrari velit: ut contingit in quibusdam Canonibus.

^a.—Agitur de hac materia in Sexto *h. t.*—In Decreto 7. q. 1.—In *Trid. S. 6. c. 1. et 2. de ref.* addita declar. et Bulla Pii IV. incip. *In suprema*, et motu proprio ejusd. Papæ; item *S. 7. c. 3. S. 13. c. 1. pr. S. 21. c. 3. S. 22. c. 3. S. 25. c. 1. S. 24. c. 12. de refor.*

45. Q. I. *Quo jure residentia sit introducta?*

R. 1.º Residentia Episcoporum et Curatorum est juris divini, saltè in thesi, seu genere. Ità comm. sententia contra Ambros. Catharinum, et quosdam alios, qui in Conc. Trid. residentiam juris Ecclesiastici esse contendebant; et ideò quæstio ista insoluta mansit. *Prob.* Episcopi et curati, jure naturali et divino, tenentur oves suas pascere, Joan. ult. *Pasce oves meas.* II. *Timoth. 4. v. 27. Tu verò vigila*, Act. 20. ibi: *Attendite vobis, et universo gregi* etc. et insinuat *Trident. sess. 23. cap. 4. de refor.:* *cùm præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere* etc. Sed nisi Episcopi et curati resideant in sua Ecclesia, non possunt oves suas pascere, et officium pastorale debite implere; ergò sicut jure divino tenentur ad pascendum oves, ità eodem jure tenentur ad residendum: quod licet non deciderit *Tridentinum*, tamen satis clarè id insinuavit, cùm ex præcepto pascendi intulerit præceptum residendi.—Sive autem præceptum hoc sit divinum, sive Ecclesiasticum, gravissimè tamen obligat pastores ad residendum, ne per ipsorum absentiam et negligentiam animæ pretioso Christi sanguine redemptæ, detrimentum salutis patiantur.—Dicitur autem *in thesi*, quia determinatio residentia in particularibus circumstantiis pertinet ad potestatem Ecclesiasticam.

2.º Residentia Clericorum beneficia curata non habentium est juris Ecclesiastici: ità omnes. Nam nullum jus divinum reperitur, ex quo talis residentia colligatur; sed Ecclesia solùm talibus Clericis beneficia et fructus eorum concedit sub conditione, si personaliter resideant (*Trid. sess. 24. c. 12. à v. præterea de refor. c. 8. h. t. c. fin. de refor. in 6.*) Sub hac tamen dispositione non veniunt *Præstimonium*, seu subsidia temporalia, cùm non sint propriè beneficia; ac proinde, licet quis ratione eorum obligetur ad horas canonicas, vel officium B. V., non tamen ad residentiam.

46. Q. II. *An præceptum residendi relaxari possit per dispensationem, vel consuetudinem?*

In beneficiis simplicibus non est dubium, cùm residentia in eis sit tantùm juris Pontificii. Tota quæstio est in beneficiis curatis, quia præceptum divinum residendi non videtur facto humano mutari posse. Nihilominus:

R. 1.º In præcepto residendi Papa, vel alius Superior hac potestate pollens, dispensare potest ex justa causa: ità com. cum praxi, et *S. D. 2. q. 185. a. 5. Prob. ex c. 7. et seqq. h. t. Trident. sess. 23. c. 4. de ref.*, ubi talis dispensatio generaliter permittitur ex justa causa. Ratio est, quia residentia curatorum non est juris divini absoluti in hypothesis et pro omni circumstantia, sed in thesi, seu genere, et conditionatè, si justa causa non suadeat absentiam; ergò si talis causa adsit, Papa dispensare poterit in residentia; cùm Papæ sit determinare particulares circumstantias, in quibus necessaria sit vel non sit residentia pastoris; sicut Papa variè determinat privilegium fori Clericalis: et per hoc satisfacit rationi dubitandi.—*Dices:* repugnat etiam juri naturali, ut grex relinquatur sine pastore; ergò. R. *D. A.* Sine pastore, saltè vicario, qui aequè benè, vel melius

gregi prodesse possit, C. A. Sine pastore principali, N. A. Ut grex christianus aliquem pastorem habeat, hoc est juris divini indispensabilis, quod dicimus jus divinum in thesi; ut verò in omni circumstantia proprium pastorem principalem habeat, hoc non est juris divini, cum potestas ecclesiastica determinare possit, quibus casibus proprius pastor abesse valeat.

2.º Consuetudo saltèm immemorialis, justæ causæ innixa, potest curatum excusare à residentia personali, dummodò cura animarum exerceatur per vicarium æquè, vel magis idoneum: ità Abb. Pignat. Schmal. cum citt. contra Fagn. c. 8. h. t. à n. 22. et contra alios, licèt hi reipsa non videantur dissentire. Nam privilegio Apostolico id fieri potest; ergò et consuetudine immemoriali, quæ æquiparatur tali privilegio. Instantia habetur in vicariis perpetuis, qui sicut à jure, ità etiam ex consuetudine permitti possunt. Excipe consuetudines irrationabiles, quæ justa causa à residentia excusante carent, vel ratione quarum substituantur vicarii minùs idonei, et non approbati ab Episcopo; tales enim consuetudines, gregi noxiæ, potiùs sunt corruptelæ.— Quoad immemorabilem consuetudinem non residendi respectu choro addictorum, notanda est sequens Pontificia declaratio emanata ann. 1573. et registr. lib. 4. Decr. Cong. Conc. pag. 33. à tergo:—«SS. D. Noster etiam ex sententia Sac. Cong. Conc. declaravit immemorabilem consuetudinem non excusare à residentia in Ecclesiis cathedralibus et collegiatis insignibus: in collegiatis autem non insignibus posse excusare; dum tamen sunt rurales prorsus destitutæ, et in quibus numquam antea supra hominum memoriam solitum esset residere; aut quæ adeò tenuis redditus essent, ut Canonicos, aliunde non habentes unde vivant, alere non possint.»

17. Q. III. Qui, et quomodo obligentur ad residendum?

R. 1.º Episcopi, et his superiores, parochi, vicarii perpetui, et generaliter omnes, quibus incumbit cura animarum, uti etiam abbates, et alii Prælati regulares, cum et isti suorum religiosorum sint pastores, tenentur personaliter residere in sua Ecclesia de jure divino, ut supra dictum (c. 2. 3. etc. h. t. Trid. sess. 23. c. 4. de ref.), ne grex mercenariis commissus, per eorum absentiam detrimentum patiat. Monet autem cit. Trident. ne Episcopi (idem dic de aliis curatis) «Dominicis adventus, quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, item et Corporis Christi diebus, quibus refici maximè, et in Domino gaudere pastoris præsentia oves debent, ab Ecclesia sua cathedrali ullo pacto absint etc.»

Vi hujus residentia, tenentur personaliter exercere ea quæ sunt sui officii: putà pro ovibus suis sacrificium offerre, verbum divinum prædicare, Sacramenta administrare, pauperum et miserarum personarum curam paternam gerere, et in cetera munia pastoralia incumbere (Trid. *ibid.*) Quo præcepto stringuntur etiam Prælati regulares, ut suis religiosiis, qui non sacrificant, saltèm in majoribus festivitatibus sacram communionem ministrent, infirmis extremam unctionem, et vialicum conferant; nisi hæc ultima commodius per alium religiosum fieri possent. Similiter Parochi non sunt plerùmque tuti in conscientia, si ipsi, desidia torpentes,

omnia per vicarios suos faciant, cum hoc non sit residere cum effectu (c. 30. §. quia vero, de Præb.)

2.º Dignitates, personatus, Canonici cathedralis, vel collegiatæ Ecclesiæ, tenentur personaliter residere in sua Ecclesia; et vi hujus residentia, tenentur assistere in choro, psallere, et ea quæ ad cujusque spectant officium personaliter exequi: ità de jure com. sess. 24. c. 12. de refor. ibi: omnes verò divina per se, et non per substitutos compellantur obire officia. Sed hoc jus cum tanto rigore non est ubique receptum, ut videantur excusari Canonici in certis Germaniæ Ecclesiis, si præsentés in choro non psallant, sed submissè recitent horas Canonicas, vel quandoque per vicarium intersint; dummodò cultus divinus per hoc non minuatur. Consultius tamen est, ut Canonici psallant ad præscriptum Trid. et vocem in laudem Dei attollere non erubescant.

* Ex Constit. Benedicti XIV. 49. Augusti 1744. Cum semper, ad universos Italiæ Ordinarios §. 24: Choro addicti, licet præsentés sint, non tamen una cum aliis alta voce psallentes, præbendarum ac distributionum fructus suos minimè faciunt, et ad eorum restitutionem tenentur, quavis consuetudine in contrarium non obstante; nisi forte illis præstò sit legitimum ac vigens Apostolicum privilegium.—Ex Decretis Congreg. Conc. per extensum relatis ab eodem Pontifice in suis Institut. Ecclesiast. (Inst. tit. 107. §. 3.) notandum, quod ex cit. Trident. Decreto non est eis sublata facultas sese invicem substituendi; dummodò eodem tempore substituens et substitutus eidem servitio adstricti non sint; et dummodò substituens non sint absentes à civitate, ejusque suburbiis, neque ea abutantur; licèt ad substituendum causa non requiratur. Qua tamen facultate uti nequit coadjutor.**

18. Q. IV. Quanto tempore beneficiati abesse possint à suis Ecclesiis?

R. 1.º Episcopi ex justa causa, licèt non sit gravis, à sua diocesi abesse possunt singulis annis per duos, aut ad summum tres menses continuos, vel interpolatos, modò id fiat absque detrimento gregis. Si autem per longius tempus abesse volunt, duo requiruntur copulative: justa causa, et licentia danda à Papa, vel Metropolitano, vel hoc absente à seniori Suffraganeo; nisi justitia causæ esset notoria; quo casu ipsum jus dat licentiam (Trid. sess. 23. c. 4. à v. quoniam de ref.) Idem dic de Prælatiis plenissimè exemptis cum clero et populo.

2.º Parochi et alii curati abesse possunt per duos menses continuos, vel interpolatos; et tunc requiritur copulative justa causa, et licentia in scriptis ab Episcopo obtenta; maximè si ultra bimestre absentia sit protrahenda, substituto interim vicario idoneo ab Episcopo approbato. Ità clarè disponit Trid. loc. cit. à v. eadem omnino; ut non sit audiendus Navarrus cum aliis, docens ad bimestrem Parochi absentiam non requiri licentiam Episcopi, sed sufficere justam causam. At si absentia sit modica, v. g. per sex, vel septem dies, vi consuetudinis receptæ non solet peti licentia Episcopi; præsertim si is procul distet, sed sufficit sola justa causa et consensus vicarii foranei. Quo casu Parochus substituet vicarium idoneum sibi benè visum, aliàs ab Episcopo approbatum, vel vicinum

Parochum, si is etiam absentis Parochiæ satisfacere possit; in his enim consuetudo optima legum interpretanda est, hoc semper attento, ut regi nullum detrimentum inferatur.

3.º Canonici Cathedralis, aut collegiatae abesse possunt per tres menses continuos, vel interpolatos, et si nulla justa causa interveniat; at pro longiori tempore requiritur licentia Superioris, et justa causa. Unde Canonici singulis annis novem mensibus residere tenentur, nisi statuta Ecclesiæ longius tempus requirant (Trid. sess. 24. cap. 12. à vers. præterea de reform.) Huic tamen juri perspecialia statuta à Sede Apostol. confirmata derogatum est in multis Germaniæ Ecclesiis, in quibus tempus residentiae ad semestre, et quandoque brevius, restrictum est. Quo jure speciali stante, Canonicus dispensatus ad duos Canonicatus, utriusque residendo satisfacere, et fructus percipere potest: secus, si Canonicatus uterque requirat residentiam novem mensium secundum jus commune, dispensatus non percipiet fructus ex utroque, sed in optione habet residendi in alterutro, et ex eo fructus percipiendi; nisi simul dispensatus fuisset in obligatione residendi.

Ex Decr. Sac. Congr. Conc. relatis à Bened. XIV. (cit. Instit. 107.), residentia debet esse nedum in civitate, locove, in quibus sita est choro addictorum Ecclesia, sed in personali servitio ejusdem Ecclesiæ. Neque absentia contingere debet tempore Quadragesimæ et Adventus, neque in amplioribus anni solemnitatibus. Neque itidem hæc trimestris spatium excedere potest, licet fiat intermissis diebus; qui tamen simul collecti toto anni spatio, et in unum numerum redacti dictum trimestre superent. Pro hac trimestris absentia non opus est Episcopi licentia, nisi forte fiat extra diocesim; et suffragatur ad lucrandos quidem præbendarum fructus, non verò quotidianas distributiones. Verum non omnes simul abesse possunt, ne Ecclesia suo debito servitio destituatur. "

19. Q. V. Quæ sint pænæ non residentium?

R. 1.º Episcopi, etiamsi sint Cardinales, ultra tres menses sine justa causa et licentia absentes à sua diœcesi, præter reatum peccati mortalis, fructus non faciunt suos pro rata temporis absentiae, eosque in conscientia, alia etiam declaratione non secuta, tenentur fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare, nullo pacto, vel privilegio in contrarium obstante: ita Trid. sess. 23. cap. 1. de reform. ubi corrigitur, vel potius exasperatur pœna dictata in sess. 6. c. 1. v. si quis de res. Quod si hæc pœna non emendetur Episcopus, debet illum Metropolitanus, et hunc senior Suffraganeus, sub pœna interdicti ingressus Ecclesiæ eo ipso incurrenda, denuntiare Romano Pontifici, pro qualitate delicti ab eo puniendum (Trid. cit. sess. 6. c. 1. de ref.) Insuper ita absentis Episcopi bona, si in hac absentia moriatur, per modum spoliæ cedunt Cameræ Apostolicæ ex Const. Pii IV. In Suprema, et altera Cum tam, quæ interseruntur Trident. sess. 6. post c. 2. de ref. Hujus autem spoliæ exequutor ibi decernitur Auditor Cameræ Apostolicæ.

2.º Parochi et alii curati, si ultra duos menses sine justa causa et licentia Superioris absint, pro rata absentiae, præter reatum peccati mor-

talis fructus non faciunt suos eodem modo, quo Episcopi (Trid. cit. sess. 23. cap. 1. à v. eadem omnino de ref.) Quod si hæc pœna non moveantur, Ordinarius contra eos liberè procedere potest per censuras, subtractionem fructuum, aliaque juris remedia usque ad privationem beneficii, si per edictum citati, etiam non personaliter, contumaciter non redierint. Quo casu, cum delictum sit notorium, in quo non requiritur ordo juris (c. 2. de jurej.), Episcopus absentem contumacem beneficio privare, et illud alteri idoneo conferre potest, ita ut executionem istam nulla pacta, privilegia et consuetudo etiam immemorialis impedire possit (Trid. ibid.) Expedit tamen, si sciatur, ubi beneficiatus moretur, et non nimis procul distet, ut personaliter per nuncium, vel litteras maneatur; secus per tria edicta publica, vel unum peremptorium, antequam privatio beneficii decernatur.

3.º Canonici, vel alii portionem, aut præbendam in Ecclesia obtinentes, si ultra tres menses sine debita licentia absint, primo anno privandi sunt dimidia parte fructuum, secundo anno omnibus fructibus; et crescente contumacia, si legitime moniti non redierint, proceditur contra eos usque ad privationem beneficii (Trid. à sess. 24. c. 12. à v. alioquin de refor. conformiter c. 8. 10. 11. et fin. h. t.) His tamen pœnis non subiacet beneficiatus, qui sine causa recessit, et deinde absenti supervenit impedimentum, ut pestis, infirmitas etc., ob quod redire non potest, nisi cessante impedimento, recidat in contumaciam.

Circa pœnam non residentium attendendum est Cong. Conc. Decretum relatum ab eodem Bened. XIV. in cit. Instit. 107. Quæritur I. An durante triennio præscripto à Sac. Conc. c. 12. sess. 24. de refor. possit adversus obtinentes in cathedralibus, aut collegiatis dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones, eosque non residentes procedi ad suspensionem juxta dispositionem cap. Ex tuæ, de Cleric. non resident. et quatenus affirmativè: II. An id possit etiam post inchoatam viam procedendi à Concilio præscriptam.—Sacra.... Ad I. Respondit affirmative. Ad II. pariter affirmative respondit, exclusa privatione.

Ulterius ex altero Decr. ejusdem Cong. (24. Maj. 1674. ibid. relato) subjacent pœnis non interessentium pro rata absentes etiam per primum tantum nocturnum, aut in diebus ferialibus per sex psalmos, contraria consuetudine non obstante.

Circa residentiam Episcoporum vide Const. dict. Bened. Ad universæ 3. Sept. 1746. "

4.º Prælati Regulares, cum ob votum paupertatis sibi non acquirant, non puniuntur privatione fructuum; sed aliis pœnis secundum statuta regularia; et meritò quidem, quia per illorum absentiam plerumque labefactatur disciplina regularis, ut omninò, si diutius vel sæpius sine legitima causa absint, excusentur à reatu peccati mortalis, ex cit. Trid. sess. 23. c. 1. de ref.

20. Q. VI. Quæ sint justæ causæ excusantes à residentia?

R. Sequentes quatuor à Trid. sess. 23. c. 1. v. nam. cum de reform. allatæ: I. Christiana charitas: ut si quis abeat ad componendas inimici-

tias inter Principes, vel Respublicas, vel ad conversionem certi populi, vel ad succurrendum alteri necessitati spirituali. Quibus tamen casibus opus est licentia Superioris; et si Parochus ultra annum abfuturus est, probabiliter requiritur licentia Papæ, ut docent Barbos. Fagnan. in *c. fin. de magistr. à n. 17.*

II. *Urgens necessitas:* ut infirmitas, vel pestis, ratione cujus aër est mutandus; graves inimicitiae cum plebe, aut domino loci, obstaculum, quo quis prohibetur redire ad suum beneficium etc. Parochus tamen tempore pestis recedere non deberet, quia ejus praesentia necessaria videtur ad solatium Parochianorum; si tamen adsint viri Religiosi idonei, qui pro salute pestiferorum exponunt animam suam, excusatur Parochus à personali administratione Sacramentorum, et probabiliter etiam à residentia; at in defectu aliorum Sacerdotum idoneorum tenetur deservire ex justitia Parochianis, juxta illud Joann. 10. v. 11.: *bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis.* De quo plura vide in Engl. à num. 17.—*Bened. XIV. lib. XIII. de Synod. diœc. c. 19. n. 2. et seq., ex decreto Cong. Conc. approbato à Greg. XIII. ostendit, non licere Parocho à residentia loco abscedere tempore pestis, licet sint alii Sacerdotes, qui accedente licentia Episcopi, vices ejus adimpleant.* "

III. *Debita obedientia:* ex qua causa à residentia excusantur beneficiati Sedi Apostolicæ deservientes (*c. 14. h. t.*); duo Canonici Ecclesiæ cathedralis in servitio Episcopi occupati (*c. 7. 15. h. t. et Trid. sess. 24. c. 12. in fin. de refor.*) Quæ jura non extenduntur ad Parochos, et Canonicos Ecclesiæ collegiatæ; ac proinde hi in servitio Episcopi occupati non excusantur à residentia, nec fructus faciunt suos, nisi adesset magna necessitas, eo quod nullus ex Canonicis cathedralis sit idoneus ad ministerium præstandum Episcopo. Ratio est, quia jus ideo permittit duos Canonicos Ecclesiæ cathedralis deservire Episcopo, quia Canonici isti faciunt idem corpus cum Episcopo; ac proinde servitium impensum Episcopo cedit immediatè in utilitatem cathedralis; quæ ratio non currit in Parochis et Canonicis Ecclesiæ collegiatæ. Et similiter, quia ratio ista deficit, juri conformitè videtur, quod Canonici cathedralis deservientes Legato Apostolico in provincia residenti, non excusentur à residentia propria, nisi consuetudo jura ista aliter interpretetur. Multò minus beneficiati in ministerio Principum secularium occupati excusantur à residendo, nisi accedat privilegium Sedis apostolicæ.

IV. *Evidens Ecclesiæ, ac reipublicæ utilitas:* ut si Clericus eat ad synodum, ad comitia electionum, ad perseguenda jura Ecclesiæ, vel si fungatur munere oratoris, aut legati (*c. 19. de appell. et Gloss. ibid. v. in legatione.*) Causa studiorum, cum utilitatem Ecclesiæ concernat, est causa sufficiens dandi licentiam Clerico beneficiato, ut in scholis publicis Theologiæ, et sac. Canonibus vacare possit (*cap. 4. et 12. h. t.*) Et quidem, privilegium hoc excusans à residentia discentibus conceditur per annos quinque (imò Parochis per annos septem, dummodò Subdiaconatum suscipiant. *c. 34. de elect. in 6.*); magistris verò, quamdiu docuerint in scholis publicis theologiæ, et Sac. Canones, cum sint quædam portio theologiæ: ita c.

fin. de magistr. Et quia hoc jus antiquum non apparet correctum per Trid. S. 23. c. 1. *de refor.* sed potius roboratum S. 5. c. 1. *de refor.* ibi: *docentes verò ipsam S. Scripturam* etc. et S. 6. c. 3. *de refor.* ibi: *indulgentiis verò,* inferunt quamplures DD. adhuc hodie probabiliter excusari Parochos à residentia, si in scholis publicis theologiæ doceant, et consequenter fructus sui beneficii facere suos, contra Garciam, et Fagnan. docentes contrarium ex quibusdam declarationibus, et responsis Pontificiis, cum de his non constet authenticè; et videntur fundari in concursu præscripto à Trid. S. 24. c. 18. *de reform.*; et ideo non censeri facere jus commune, præsertim in diœcesibus Germaniæ, ubi beneficia rarò per concursum conferuntur.—*Declarationes Cong. Conc. in dubium revocari nequeunt Parochis, scilicet post Trident. indulta, absentia causa studiorum tam in docendo, quàm in vacando studio S. Scripturæ et juris Canonici in publicis universitatibus non suffragari, neque Episcopos facultate sibi à Sac. Canonibus tributa hab licentias, concedendi quoad dd. Parochos amplius frui non posse, cum reverà reperiantur extensæ lib. I. decretor. ejusdem Cong. (pag. 46. lib. VIII. pag. 129. et 140. à tergo, et lib. XVI. pag. 292.) Vide Elencho l. n. 6.* "

V. Si aliqua ex his quatuor causis occurrat, Clericus licitè abesse potest, etsi fecerit juramentum de residendo (*c. 13. h. t.*); nam tale juramentum in materia juris factum recipit interpretationem à jure communi, et ipso jure imbitam habet hanc conditionem: *nisi justa causa à residendo excuset.*—*Nec obstat c. 7. de jurej.*; nam tum juramentum implendum est in forma specifica, dum fit in gratiam tertii, et is damnum pateretur, si tantum fiet, et non verè impleteretur; hic autem Ecclesia nullum damnum patitur, quia in beneficio curato ei providetur per vicarium æquè, vel magis idoneum: in beneficio verò simplici tunc tantum præsentia beneficiati requiritur, dum jus ejus absentiam non cohonestat.

VI. Privilegium non residendi deficit, dum Ecclesia ex absentia privilegiatorum notabile detrimentum et diminutionem cultus divini patitur (*cap. pen. h. t.*); nam ex mente Papæ concedentis nunquam privilegia ista extenduntur ad illum casum, quo Ecclesia talibus privilegiis notabiliter prægravatur. Unde etiam Canonici eo tempore, quo licitè abesse possunt, non omnes simul, sed successivè absentiam eligere debent, ne per hoc cultus divinus in Ecclesia minuatur.—*Ex his solvitur Trid. sess. 6. c. 2. v. indulgentiis de refor. c. 15. h. t. reg. 17. in 6. arg. l. 25. ff. de adopt. et l. 9. ff. de obseq. et l. 1. cum seqq. ff. si advers. libert;* nam jura ista procedunt in is casibus, quibus privilegia et actus non redundant in damnum Ecclesiæ, et diminutionem cultus divini. Sic privilegium decimandi cessat, si beneficiatus non habet unde sustentetur, *c. 9. de decim. etc.*

VII. Aliæ causæ, præterrelatas à Trid. non excusant à residentia: v. g. peregrinatio devotionis causa, studia litterarum profanarum, tempus longissimum 40 annorum, quo Canonicus servit Ecclesiæ, nisi speciale adesset privilegium Sedis Apostolicæ.—*Nec hic urget paritas ex l. un. C. de Professor. qui in U. CP.*—*De novitiatu Religionis est dubium: quidam asserunt, novitium lucrari fructus grossos, cum causa Religionis favora-*

bilior sit quam causa studiorum, et contineatur sub causa Christianæ charitatis, quæ prior est erga se ipsum, quam proximum. Tum quia privatio fructuum decreta est in eos, qui cum reatu peccati mortalis absunt; novitius autem abest ex causa honesta, à jure approbata, licet specificè in Trid. S. 23. c. 1. et S. 24. c. 12. de refor. non exprimat. Alii verò negant, ducti ea ratione, quod causa ista specificè non sit expressa in jure. Prior opinio videtur probabilior et favorabilior.

21. Q. VII. *Quales fructus obveniant Clericis residentibus?*

Ante resp. nota, in capitulo dari mensam communem, quæ complectitur universos fructus capituli inter Clericos dividendos. Fructus autem isti sunt duplices: *annui*, seu *grossi*, qui dantur propter annuam residentiam, et simpliciter dicuntur *fructus præbendæ*, seu *præbenda* (c. 9. de Const), et *distributiones quotidianæ*, seu *præsentia*, *victualia*, seu *fructus Canonicales*, quæ dantur propter interessentiam in choro, seu divino servitio, et favore divini cultus conservandi, et augendi introductæ sunt (c. un. h. t. in 6. Trid. S. 24. cap. 4. de refor.) In materia odiosa nomine fructuum absolutè veniunt fructus grossi, seu annui, non verò distributiones (arg. reg. *Odia. in 6.*)

R. 1.º Fructus annui obveniunt Clericis residentibus: at distributiones quotidianæ solis interessentibus in choro, seu divinis officiis. Prima pars habetur in Trid. cit. S. 23. c. 1. S. 24. c. 12. de refor, et de fictè residentibus c. 7. 14. 15. h. t. c. fin. de Magistr.: nam justum est, ut qui Ecclesiæ deservit, ab Ecclesia sustentetur. Secunda pars habetur in c. un. h. t. Trid. S. 24. c. 12. *distributiones, de refor.* Nam distributiones istæ institutæ sunt, ut Clerici invitentur ad exercenda divina officia propter conservandum et augendum cultum divinum; ergò non debentur, nisi his qui actu physicè intersunt divinis officiis. Unde fictè residentes, seu ex legitima causa absentes, licet lucrentur fructus grossos, non tamen distributiones quotidianas (exceptis casibus infra referendis); sed hæ accrescunt interessentibus; neque absentibus remitti, aut condonari possunt, ne sub spe remissionis detur Canonicis occasio se absentandi à choro. Trid. S. 24. c. 3. et S. 24. c. 12. de refor.

2.º Causæ, ob quas absentibus dantur distributiones quotidianæ, sunt tres expressæ in c. un. h. t. in 6. scilicet: I. *Infirmitas*. II. *Justa et rationabilis corporis necessitas*: ut in valetudinariis, decrepitis, injustè incarceratis, aut excommunicatis: vel qui propter periculum mortis non audent ad Ecclesiam proficisci etc. At justè incarceratis, et justè excommunicatis non prodest hoc privilegium, ut colligitur ex c. 53. in fin. de appell.: hi enim suæ culpæ imputare debent, quod à divinis impediuntur. Nec est paritas ab infirmo, qui causam dedit infirmitati; quia infirmitas absolutè excusat ab interessentia; incarceratio verò, vel excommunicatio, quatenus est justa et rationabilis necessitas, qualis utique non est in eo, qui ob culpam justè incarceratur, vel excommunicatus est. Insuper requiritur, ut infirmi, vel aliàs corpore impediti, dum sani erant, consueverint frequentare divina officia. Pirhing. Covar, et alii. III. *Evidens Ecclesiæ utilitas*: ut si absens jura Ecclesiæ, capituli aut beneficii defendat, vel nomine

Ecclesiæ legatione fungatur, aut eat ad Concilium, vel si eo tempore quo divina peraguntur, actu quis in suo officio sit occupatus, sicut vicarius generalis; vel si Canonici ex officio suo assistant Episcopo in alia Ecclesia pontificanti: et probabiliter etiam, si Canonici eo tempore missam legat, quo cantantur horæ, maximè si id habeat consuetudo etc. Ceteræ causæ non prosunt ad lucrandum distributiones quotidianas, ut occupatio in servitio Papæ, aut Episcopi, et similes (c. 7. h. t. c. 32. de præb. c. fin. de refor. in 6. S. 24. cap. 12. de refor.); nisi adesset privilegium Apostolicum, vel fructus annui consisterent in his distributionibus. An verò Canonici ex privilegio obtinens duas præbendas in eadem Ecclesia, v. g. præposituram, et Canonicatum, obtineat pro una interessentia duplicatas distributiones, standum est consuetudini.

Ex Decretis Cong. Conc. relatis à Bened. XIV. (Inst. 107.) neque Episcop. neque capitulum condonare possunt quotidianas distributiones iis, qui ab Ecclesiæ servitio abfuerint; et si acceperint, suas non faciunt, sed ad earum restitutionem omnino cogantur.

Quoad distributiones verò dandas absentibus ratione infirmitatis, quorum favore videnda sunt plura ejusdem Sac. Cong. Decreta ibidem relata §. 8., notandum est illud de cæco, cui debentur, etiam si memoriter recitare possit horas in choro, et non recitet, neque intersit; immunisque est, nedum à missarum celebratione in collegiata, sed etiam ab onere alium suo loco pro hac celebratione substituendi.

Quoad distributiones dandas injustè carcere mancipatis ex aliis Cong. Decretis (ibid. relat.), injustitia incarcerationis constare debet ex favorabili judicis sententia, quæ transierit in rem judicatam; etiamsi hæc munita fuerit clausulis, vel tamquam non repertus culpabilis, vel ex hactenus deductis, vel non molestetur; non verò si munita fuerit clausula, ex quo satis.

Quoad distributiones dandas absentibus ob evidentem Ecclesiæ utilitatem ex decretis ibid. relatis, illas lucrari possunt:—1.º Canonici Theologiæ ea die, qua legit.—2.º Pœnitentiarius ea hora, qua actu confessiones audit, sive in confessionario, sive extrà.—3.º Canonici deputatus ab Episcopo ad audiendas confessiones loco pœnitentiarii.—4.º Canonici, seu beneficiati, quibus annexa est cura animarum actu eam exercentes, et Sacramenta ministrantes tempore divinorum officiorum.—5.º Canonici absentes ob visitationem Sacrorum liminum tempore accessus, mansionis et regressus; sive solus mittatur ab Episcopo, sive eum in dicta visitatione comitetur: pro qua tamen peragenda assignatum est tempus trium tantum mensium.—6.º Ex privilegio Clementis XI, ut ex ejus bullario p. 547, absentes occasione exercitiorum spiritualium peragendorum, tamen de licentia Episcopi in æde aliqua Regularium, ut dixi Elencho III. n. 21, non verò tempore quadragesimæ, adventus, vel in festis magis solemnibus: hæc tamen non sunt peragenda ab omnibus simul, et eodem tempore. Vide alios exemptos dicto Elenc. III. cit. n. 21.—7.º Si qui liberi et immunes à choro declarati sunt, quique coadjutorem sibi adlegerint, licet hic præsens non sit ratione infirmitatis, sive intra, sive extra locum, ubi sita est collegiata, quo casu coadjutus etiam liber est à servitio.

Notandum verò ex aliis Decretis ejusdem S. C. cit. loc. relatis non deberi absentibus distributiones:—1.º De emolumentis anniversariorum, quæ ex voluntate fundatorum distribui consueverunt solum inter præsentibus.—2.º Nec penitentiario, tempore quo residet in confessionario, confessiones non audiens; aut quo missam celebrat, vel privatim officium recitat; etiamsi id faciat, ut opportuniùs confessiones audiat.—3.º Nec Canonico, aut beneficiato Episcopum in visitatione diocesis comitantibus.—4.º Nec inservientibus eidem Episcopo missam privatim celebranti (secus si pontificaliter), aut quodcumque aliud munus obeunti; licet Episcopus in vim cap. *De cetero h. t.* eos pro suo servitio adhibere possit, sive ii sint ex cathedrali, sive ex collegiata; non plures tamen, quam duos, et dummodò annexam non habeant curam animarum, aut non sint coadjutores.—Verum tamen est hos, sicuti et comitantes Episcopum in visitatione diocesis, lucrari posse duas partes distributionum, si redditus omnes præbendæ constarent tantum dictis distributionibus.—5.º Nec deberi vicario generali Episcopi.—6.º Nec examinatori synodali, etiam vocato ad interessendum examini pro Parochialibus Ecclesiis, vel pro collatione Ordinum.—7.º Nec inquisitoribus, seu ministris Sac. Inquisitionis.—8.º Nec ministris generalis Camerae Apostolicæ, v. g. subcollectoribus spoliatorum, decimarum etc.—9.º Nec visitantibus devotionis causa Ecclesiam Laurentanam, ac Angelorum de Assisio, aliaque loca pia.—10. Nec Canonicis, aliisque cathedralium et collegiatarum Ecclesiarum officialibus, qui in isdem habent capellanias, chorum dimittentibus tempore divini officii, ut penitentiae Sacramentum administrent, aut devotionis gratia missam celebrent in dictis Ecclesiis; excepto casu, quo à Superiore iis injungatur, ut eo tempore celebrent: qui tamen ex mandato Sac. Cong. abstinere debet ab hujusmodi jussu.—11. Nec tandem magistris juris Pontificii, aut Sac. Theologiæ, et has facultates addiscentibus: qui tamen cum indulto lucrari possent duas partes distributionum, si eorum præbendæ fructus nulli sint, vel valde exigui. Et notandum est, quod ex Decreto Innoc. XII. ut in ejus bullario pag. 262, hoc indultum non confertur studentibus vigessimum quintum annum jam attingentibus, neque ultra triennium: qui Pontifex 15 Martii 1692, mandavit insuper idem indultum illis non suffragari, nisi Ordinario loci, et in actis ipsius cancellariæ præsentetur intra tempus à Secretario Congr. Conc. præfigendum: et hujusmodi indultum numquam à Sac. Cong. confertur coadjutoribus. "

Hactenus de obligationibus, et officiis Clericorum. Nunc de bonis, ex quibus Clerici sustentandi sunt, uti sunt, præbendæ et beneficia: et de modis, quibus ad beneficia promoventur, uti sunt collationes et institutiones: et de potestate Prælati et capituli.

TITULUS V.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS.

22. *Nota I.* Ex hac rubrica colligi præbendam in rigore differre à dignitate. Nam præbenda est, beneficium inferius annexum Canonici; dignitas verò est beneficium majus. Hic paulò latius agitur de præbenda et dignitate, prout convertuntur cum beneficio ecclesiastico, à cujus ratione excluditur præbenda temporalis, quæ datur laico vel Clerico pro temporali servitio Ecclesiæ impenso: ut cantori, advocato, ædituo etc.

Nota II. In beneficio Ecclesiastico duo distingui jura, scilicet, *jus officii*, quod formaliter et per se est spirituale, dans potestatem exercendi actus spirituales, ut administrandi Sacramenta, eligendi, etc.; alterum est *jus præbendæ*, seu *beneficii* strictè accepti, quod est formaliter et per se temporale, dans potestatem ad exigendos fructus temporales. At quia hoc jus præbendæ auctoritate ecclesiastica annexum est officio spirituali, cum beneficio detur propter officium; ideo etiam jus præbendæ, dicitur spirituale *connexivè*, seu consequenter, adeò ut jus officii et jus præbendæ, ubi unita et connexa sunt, nulla potestate, nisi papali separari valent: *c. 1 et seqq. 1. q. 3.*

In hoc sensu Præbenda est: *Jus perpetuum auctoritate Ecclesiastica constitutum, ad percipiendos fructus ex bonis Ecclesiasticis, propter officium spirituale Clerico destinato.* Ità in re com. Ex qua definitione constat, ad rationem beneficii tres principales requiri qualitates, scilicet:—1.º Ut sit erectum auctoritate Ecclesiastica, Papæ, vel Episcopi. Unde laicus fundans certa anniversaria, pro quibus Clerico stabiles redditus assignat, non facit præbendam, sed piam donationem.—2.º Ut sit annexum officio spirituali, et consequenter soli Clerico, non laico à Superiore Ecclesiastico conferibile. Ex quo capite pensiones laicales, quæ dantur ministris Ecclesiæ, ut ædituis, musicis, et similibus, non sunt beneficia; cum pensiones istæ non sint annexæ officio clericali.—3.º Ut sit perpetuum, non tantum quoad se, sed etiam quoad beneficiatum; ità ut ei auferri nequeat sine causa per Sac. Canones approbata. Unde beneficia *titulata*, seu in titulum perpetuum collata, propriè sunt beneficia, *c. fin. d. 70. ibi: in qua Ecclesia quilibet titulatus est, in ea perseveret.* Cujusmodi sunt non tantum Episcopatus, dignitates, Parochiæ, sed etiam vicariæ perpetuæ; item commendæ, pensiones, præstimonium, hospitalia, modò hæc omnia sint collativa in titulum perpetuum. Econtra, beneficia manualia, quæ ad tempus plerumque indeterminatum conferuntur, in rigore non veniunt nomine præbendæ seu beneficii, cum eis desit perpetuitas in beneficiario; at in communi usu dicuntur beneficia, quatenus ex parte sui perpetuitatem habent, licet beneficiatus pro arbitrio collatoris revocari possit; ut accidit in beneficiis